

Ulkoasiainvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle kumppanuudesta ja yhteistyöstä Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Mongolian välillä tehdyn puitesopimuksen hyväksymisestä sekä laiksi sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle kumppanuudesta ja yhteistyöstä Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Mongolian välillä tehdyn puitesopimuksen hyväksymisestä sekä laiksi sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta (HE 61/2015 vp): Asia on saapunut ulkoasiainvaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- yksikön päällikkö Sami Leino, ulkoasiainministeriö
- tarkastaja Jarkko Haapanen, ulkoasiainministeriö
- Itä-Aasian tiiminvetäjä Petri Kruuti, ulkoasiainministeriö

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi kumppanuudesta ja yhteistyöstä Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Mongolian välillä huhtikuussa 2013 allekirjoitetun puitesopimuksen sekä lain sen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta.

Mongolian kanssa tehty kumppanuus- ja yhteistyösopimus on luonteeltaan sekasopimus, joka sisältää sekä jäsenvaltioiden että Euroopan unionin toimivaltaan kuuluvia määräyksiä. Uusi sopimus korvaa vuonna 1992 Luxemburgissa tehdyn ja vuonna 1993 voimaan tulleen kauppaja-taloussopimuksen Euroopan yhteisön ja Mongolian välillä ja laajentaa osapuolten välistä sopimusperustaa.

Sopimus on laaja-alainen yhteistyösopimus, joka sisältää määrittelyt poliittisen, taloudellisen ja sektorikohtaisen yhteistyön sekä vuoropuhelun muodoista. Sopimuksessa sovitaan yhteistyöstä muun muassa ympäristön ja ilmastomuutoksen, energian, tieteen ja teknologian sekä liikenteen aloilla. Sopimus sisältää myös Euroopan unionin ulkopolitiikan kannalta keskeisiä velvoitteita, muun muassa yleiset sitoumukset ihmisoikeuksista, demokratian periaatteista ja oikeusvaltioperiaatteen kunnioittamisesta, joukkotuhoukseen leviämisen estämisestä ja terrorismin torjunnasta.

Valiokunnan mietintö UaVM 4/2015 vp

Sopimus on tarkoitettu tulemaan voimaan sitä päivää seuraavan kuukauden ensimmäisenä päivänä, jona jälkimmäinen sopimuspuoli on ilmoittanut toiselle sopimuspuolelle sopimuksen hyväksymistä koskevien kansallisten menettelyjen loppuunsaattamisesta. Lakiehdotus on tarkoitettu tulemaan voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana samaan aikaan kuin sopimus tulee voimaan.

VALIOKUNNAN YLEISPERUSTELUT

Mongolian kanssa tehty kumppanuutta ja yhteistyötä koskeva puitesopimus (Partnership and Cooperation Agreement, PCA) on laaja-alainen sekasopimus. Keskeisenä tavoitteena on EU:n ja Mongolian laaja-alaisen kumppanuuden vahvistaminen. Sopimus ei ole kauppasopimus, mutta se sisältää myös kaupallista yhteistyötä koskevan osion. EU on aikaisemmin neuvotellut PCA-sopimuksia Keski-Aasian tasavaltojen ja Kaakkois-Aasian maiden yhteistyöjärjestön (ASEAN) jäsenmaiden kanssa.

Mongolia näkee PCA-sopimuksen merkityksen mahdollisuutena lujittaa yhteyksiä EU:n kanssa ja EU:n arvojen vastaavan Mongolian kehitystavoitteita. Mongolian haasteena on laajentaa maatalousvaltaisen ja kaivosteollisuuteen nojaavan taloutensa rakennetta, uudistaa julkista sektoria, kehittää hyvää hallintoa ja vähentää korruptiota sekä parantaa ympäristönsuojelua ja sen hallintoa.

EU:n näkökulmasta muun muassa siirtolaisuus, kaupan esteiden vähentäminen ja EU:n arvopohjaan nojaavat standardilausekkeet olivat keskeisiä osa-alueita neuvotteluissa. Demokratian periaatteiden, ihmisoikeuksien ja oikeusvaltioperiaatteen kunnioittaminen sekä joukkotuhoojaseiden leviämisen estämiseen liittyvien kansainvälisten velvoitteiden noudattaminen on määritelty sopimuksen olennaisiksi osiksi. Sopimuspuoli voi yksipuolisesti keskeyttää sopimuksen soveltamisen silloin, kun jotain sopimuksen olennaista osaa ei noudateta.

Sopimuksen mukaisesti yhteistyön tavoitteena on edistää kestävästä kehitystä. Sopimus sisältää ympäristöä ja luonnonvaroja koskevan artiklan, jossa kirjataan luonnonvarojen ja biologisen monimuotoisuuden tärkeydestä. Sopimuksen mukaan ympäristökysymykset pyritään sisällyttämään kaikkiin yhteistyön aloihin.

Suomen suhteiden järjestäminen Mongoliaan EU:n PCA-sopimuksella on tarkoituksenmukaista. Suomen ja Mongolian kauppa on viime vuosina ollut lievästi nousussa. Kauppa on tavallisesti ollut Suomelle ylijäämäistä. Valiokunta pitää tärkeänä, että sopimuksen myötä Suomen ja Mongolian välisen yhteistyön laajentamismahdollisuuksia selvitetään aktiivisesti esimerkiksi maatalousyhteistyön osalta.

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa hallituksen esityksen hyväksymistä muuttamattomana.

Valiokunnan mietintö UaVM 4/2015 vp

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Ulkoasiainvaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy hallituksen esityksessä HE 61/2015 vp tarkoitetun puitesopimuksen siltä osin kuin sopimus kuuluu Suomen toimivaltaan.

Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 61/2015 vp sisältyvän lakiehdotuksen.

Helsingissä 2.12.2015

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Antti Kaikkonen kesk
varapuheenjohtaja Pertti Salolainen kok
jäsen Sirkka-Liisa Anttila kesk
jäsen Paavo Arhinmäki vas
jäsen Tiina Elovaara ps
jäsen Pekka Haavisto vihr
jäsen Seppo Kääriäinen kesk
jäsen Tom Packalén ps
jäsen Veera Ruoho ps
jäsen Erkki Tuomioja sd
jäsen Jutta Urpilainen sd
jäsen Ben Zyskowitz kok
varajäsen Mikko Savola kesk

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Olli-Pekka Jalonen